

274 sayılı Sendikalar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve 31 nci maddesine bir bend ile bu kanuna 3 geçici madde eklenmesi hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 12 . 8 . 1970 - Sayı : 13577)

No.
1317

Kabul tarihi
29 . 7 . 1970

MADDE 1. — 274 sayılı Sendikalar Kanununun 1, 2, 5, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 20, 21, 23, 25, 27, 28, 29 ve 32 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İşçi ve işveren meslekî teşekkülleri :

Madde 1. — 1. Sendika, Federasyon ve konfederasyonlar, bu kanuna göre işçi sayılanların ve işverenlerin müşterek iktisadi, sosyal ve kültürel yararlarını korumak ve geliştirmek için kurulan meslekî teşekküllerdir.

2. Birinci bendde zikredilen meslekî teşekküllerin kurulması serbest ve ihtiyardır.

3. Bu teşekküllerin kuruculuğunda, üyeliğinde, teşekküldeki görevlere seçilmekte veya görevlerde yararlanmada cins, aile, ırk, renk, dil, din, mezhep, inanç, siyasi düşünce ve siyasi parti ayırımı gözetilemez.

İşçi sendikası üyeliği :

Madde 2. — 1. İş kanunlarına göre işçi sayılanlarla, hizmet akdine göre çalışmayı veya nakliye mukavelesine göre esas itibariyle bedenî hizmet arzı suretiyle çalışmayı yahut neşir mukavelesine göre eserini nâşire terk etmeyi meslek edinmiş bulunanlar ve âdi şirket mukavelesine göre ortaklık payı olarak esas itibariyle fizikî veya fikrî emek arzı suretiyle bir işyerinde çalışanlar - bu mukavelelerin aynı durumdaki herkese fiilen açık olması kaydıyla - bu kanun bakımından işçi sayılırlar. Bu kanun bakımından işçi sayılan kimseler işçi sendikası kurmak ve işçi sendikalarına üye olmak hakkına sahiptirler.

Bu maddenin kapsamına girip de kooperatif şirketlerde ortak olanlar ile anonim şirket hissedarlarından her hangi bir suretle imtiyazlı hisse sahibi olmayanların işçi sendikası kurmak ve işçi sendikalarına üye olmak hakları saklıdır.

Millî Savunma Bakanlığına ve İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığına bağlı işyerlerinde çalışıp askerlik yükümlünü yerine getirmekte olanlar dışında kalanların, işçi sendikası kurmak ve işçi sendikalarına üye olmak hakları saklıdır.

2. İşçi teşekküllerinin yönetim kurullarında, haysiyet divanlarında ve diğer yönetim ve denetim işlerinde görev alanların birinci bendde yazılı vasıfları kaybetmiş olanlar dahi, o göreve getirildikleri anda üye oldukları sendikalardaki üyelik sıfatları devam eder.

3. Bu maddeye dayanarak sendika kurmak ve bu sendikalara üye olmak hakkına sahibolardan mevzuat veya toplu iş sözleşmesi gereğince bir işletmenin yönetim kurullarında veya benzeri kurullarda işçi temsilcisi sıfatıyla bulunanlar bu kanun bakımından işçi vasfını muhafaza ederler.

4. Devlet veya diğer kamu tüzel kişilerince yürütülen hizmetlerde yahut İktisadi Devlet Teşekkülleri ile müesseseleri ve iştiraklerinde veya özel kanunlarla kurulmuş kurum, müessese ve işyerlerinde bedenlen veyahut bedenlen ve fikren çalışanlardan bedenî çalışmaları fikrî çalışmalarına galibolan kimseler de bu kanun bakımından işçi sayılırlar ve haklarında İş kanunları ile 275 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Dördüncü bend gereğince işçi niteliğinin tesbitinden doğacak uyuşmazlıkları Yüksek Hakem Kurulu kesin olarak karara bağlar.

5. Bir kimsenin 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa tabi olması veya kanunlara göre kadro karşılığı ücret alması, hakkında bu kanunla 275 sayılı Kanun ve İş kanunları hükümlerinin uygulanmasına engel olmaz.

Üyelik kazanılması :

Madde 5. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere üye olmak ihtiyaridir. Üyelik üye kayıt fişinin veya kayıt defterinin imzalanması ve meslekî teşekkülün yetkili organın kabulü ile kazanılır.

2. İşçi sendikalarına üye olmak için bu kanuna göre işçi sıfatını taşıyan kimsenin onaltı yaşını doldurması gerekir; onaltı yaşından küçük olanlar kanuni temsilcilerinin yazılı muvafakatiyle üye olabilirler. Ancak onaltı yaşından küçük olanlar, sendika genel kurulunda oy kullanamazlar.

Üyelikten ayrılma :

Madde 6. — 1. Her üye, istediği zaman, üyesi bulunduğu meslekî teşekkülden çekilebilir. Çekilme noter huzurunda münferiden kimliğin tesbiti ve istifa edecek kişinin imzasının tasdikiyle olur.

Teşekkülden ayrılan veya çıkarılan üyenin ayrılış veya çıkarılış tarihi üye kayıt fişlerine veya defterine kaydedilir.

2. Bir teşekkülden çekilen üyenin aidatını üç aydan fazla ödemeye devam edeceğine dair teşekkül tüzüğüne hüküm konamaz.

İşini eski işyerinin bulunduğu belediye veya köy sınırları dışında başka bir yere nakleden veya eski işinin dâhil olduğu işkolunun veyahut onunla ilgili işkollarının dışında başka bir işkoluna aktaran yahut kendisine ihtiyarlık veya daimî mâlûliyet aylığı bağlanan üye için bu bend hükümü tatbik olunmaz.

3. İşçi veya işveren teşekküllü üyeliği vasfı kalkan şahıs aidat ödemiş veya topyekûn ödemedi bulunmuş olduğu her nevi yardımlaşma veya ihtiyarlık sandıklarındaki üyelik hakkını, o sandığa yapmış olduğu ödemeler nisbetinde muhafaza eder.

Bu haktan istifade edebilmesi için yapılması lüzumlu ödemelerin yekûnu teşekkül tüzüklerince tesbit edilir. Ancak, bu miktar beşyüz liradan fazla olamaz. Teşekkül tüzükleri, bu hakkın kullanılması için gerekli yazılı talebin üyelikten çekilme tarihinden itibaren ne kadar müddet içinde yapılması gerektiğini de tesbit eder. Bu müddet onbeş günden az ve iki aydan fazla olamaz.

Sendika, federasyon ve konfederasyonların kuruluş şartları :

Madde 9. — 1. İşçi sendikaları, aynı işyerinde veya aynı işkolundaki işyerlerinde çalışan işçiler veyahut birbirleriyle ilgili işkollarında çalışan işçileri içine alır.

İşveren sendikaları, aynı işkolunda veyahut birbirleriyle ilgili işkollarında çalışan işverenleri içine alır.

2. a) Bir işçi sendikasının Türkiye çapında faaliyet gösterebilmesi için kurulu bulunduğu işkolunda çalışan sigortalı işçilerin en az (1/3) ünü,

b) işçi federasyonlarının aynı işkolunda mevcut sendikalardan en az 2 sinin bir araya gelmeleri ve o işkolunda çalışan sigortalı işçilerin en az 1/3 ünü temsil etmeleri gerekir.

c) işçi konfederasyonları, (a) ve (b) fıkralarına göre sendika ve federasyonlardan en az 1/3 ünü ve Türkiye'deki sendikalı işçilerin en az 1/3 ünün üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulurlar.

3. İşveren federasyonları aynı işkolunda mevcut Türkiye çapında faaliyette bulunmayı amaç edinmiş işveren sendikalarının en az ikisinin bir araya gelmeleri, işveren konfederasyonları da mevcut federasyon veya Türkiye çapında faaliyette bulunmayı amaç edinmiş işveren sendikalarının en az beşinin bir araya gelmeleri suretiyle kurulur.

4. İşkolları Çalışma Bakanlığınca yapılacak bir yönetmelikle tesbit edilir. Bu yönetmelik uluslararası normlar ve işçilerin Türkiye'de mevcut sendikalaşma durumları göz önüne alınarak hazırlanır. Çalışma Bakanlığı yönetmeliği hazırlarken Yüksek Hakem Kurulunun, en çok işçiyi temsil eden işçi konfederasyonu ile en çok işvereni temsil eden işveren konfederasyonunun istişari düşüncelerini alır. Bu düşüncelerin talep tarihinden itibaren en geç 10 gün içinde verilmesi gereklidir.

İşkolları Yönetmeliğinde yer almamış olup da bu kanuna göre sendika kurmak ve kurulan bu sendikalara üye olmak hakkına sahibolanlar Genel Hizmet işkoluna dâhil sayılırlar. Ayrıca belediye hizmetlerinden hangilerinin bu işkoluna gireceği işkolları Yönetmeliği ile tesbit edilir.

Bu yönetmelik veya yönetmeliğin uygulanmasıyla ilgili işlemler aleyhinde Danıştayda açılacak iptal dâvaları 2 ay içinde karara bağlanır.

5. Sendikalar temsil ettikleri üyelerin sayılarını her yıl başında Çalışma Bakanlığına bildirmek zorundadırlar.

6. İşkollarında çalışan sendikalı işçilerin sayısı her yıl Çalışma Bakanlığınca çıkartılacak sendikalı işçi istatistiklerinde gösterilir.

Kuruculuk - yöneticilik :

Madde 11. — 1. Bu kanuna göre işçi sendikası kurabilmek için sendikanın kurulacağı işkolunda en az üç yıldan beri fiilen çalışır olmak şarttır.

2. Meslekî kuruluşların yönetim, denetim ve onur kurulları ile diğer işlerinde görev alacak üyelerin reşid, medeni hakları kullanmaya ehil, kamu hizmetlerinden mahrum edilmemiş, Türkçe okur - yazar ve Türk vatandaşı olması gerekir.

3. Türkiye'de en çok işçiyi temsil eden işçi konfederasyonu veya konfederasyona bağlı sendikalar uluslararası meslekî teşekkül kurabilirler.

Kıbrıs'taki Türk işçi ve işveren teşekküllerinin Türkiye'de kurulu konfederasyona üye olmak hakları vardır.

Madde 12. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin kurucuları, ilk genel kurul toplantısına kadar sevk ve idare ile görevli kimselerin ad ve soyadlarını, meslek ve sanatlarını ikametgâhlarını belirtmek suretiyle meslekî teşekkülün tüzüğünü mahallin en büyük mülki âmirine makbuz karşılığında tevdi etmeye mecburdurlar.

Tevdi ile birlikte, teşekkül tüzel kişilik kazanır.

2. Teşekkül tüzel kişilik kazanır kazanmaz, kurucular teşekkülün tüzüğüne ve teşekkülü genel kurul toplantısına kadar sevk ve idare ile görevli kimselerin ad ve soyadlarını, meslek ve sanatlarını ve ikametgâhlarını o mahalde yayınlanan bir gazete, o mahalde gazete yayınlanmıyorsa, en yakın yerde yayınlanan bir gazetede ilân ederler. Kurucular, gazetede ilânı, sadece teşekkülün adına ve merkezine inhisar ettirebilirler; bu takdirde, bu bendde zikri geçen vesikaların birer örneği mahallin en büyük mülki âmirliğinin ve bölge çalışma müdürlüğünün ilân tabelasında bir ay süre ile asılır. Ve basılmış nüshaları masrafı karşılığında, ilgililere tevzi edilir. Bu tevzi resme tabi değildir.

3. Bölge çalışma müdürlükleri, işçi ve işveren teşekkülleri için Çalışma Bakanlığınca tesbit edilecek esaslar dairesinde birer sicil tutarlar. Bu sicillerin birer örneği Çalışma Bakanlığına gönderilir.

4. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, tüzel kişilik kazanmalarından başlayarak bir yıl içinde ilk genel kurul toplantısını yapmak zorundadırlar.

5. Genel kurul tarafından seçilen yönetim kurulu ve haysiyet divanı üyelerinin ve denetçilerin ad ve soyadlarının, meslek ve sanatlarının, ikametgâhlarını ve tüzük değişikliklerinin ve tüzüğe göre şubelerin açılmasının resmî makamlara bildirilmesinde ve ilânında da bu madde hükümleri uygulanır.

6. Federasyon ve konfederasyonlara katılma ve teşekküllerden çekilme kararları da, bu maddenin 1, 2 ve 3 ncu bendleri hükümlerine tabidir.

Toplantı nı sabı, üye olma, birleşme, çekilme :

Madde 13. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin genel kurullarının ve bu teşekküllerin şubelerinin kongrelerinin toplantı nı sabı, üye veya delege tamsayısının salt çoğunluğudur. Meslekî teşekkül tüzüğünde daha yüksek bir nı sab tesbit edilebilir. Nı sab sağlanamazsa, ikinci toplantı birinci toplantı gününden en çok 15 gün sonraya bırakılır.

Yukarıdaki fıkrada zikrolunan delegeler meslekî teşekkül genel kurullarınca seçilirler.

Delegelerin seçim usulleriyle sayıları meslekî teşekküllerin tüzüklerinde tesbit edilir.

2. Belli bir federasyon veya konfederasyona üye olmak genel kurul kararına bağıdır. Bu karar meslekî teşekkülün üye veya delege tamsayısının salt çoğunluğu ile alınır. Meslekî teşekkül tüzüğünde daha yüksek bir nı sab tesbit edilebilir.

3. Federasyon ve konfederasyonların kurulmasında da ikinci bend hükmü uygulanır.

4. Bir sendikanın üye olduğu federasyon veya konfederasyondan, veya federasyonun da üyesi olduğu konfederasyondan çekilmesi hususunda da ikinci bend hükmü uygulanır.

5. Milletlerarası teşekküllere üye olma ve çekilmede de ikinci bend hükmü uygulanır.

6. Sendikaların kendi aralarında, federasyonların kendi aralarında ve konfederasyonların kendi aralarında birleşmesi hususunda da, ikinci bend hükmü uygulanır.

Birleşme ile ilgili usul ve merasim konusunda, 12 nci maddenin 1, 2 ve 3 ncu bendleri uygulanır.

9 ncu madde hükümleri saklıdır.

Meslekî teşekküllerin birleşmeleri halinde, teşekküllerden birinin tüzel kişiliği devam ediyorsa, bu tüzel kişilik ile birleşen teşekkül veya teşekküllerin bütün hak, borç, yetki ve menfaatleri birleştiği kuruluşa geçer.

Birleşen meslekî teşekküller tüzel kişiliklerini kaybederek yeni bir tüzel kişilik haline geldikleri takdirde, birleşen meslekî teşekkül veya teşekküllerin bütün hak, borç, yetki ve menfaatleri birleşme neticesi meydana getirdikleri yeni tüzel kişiliğe intikal eder.

Bu madde hükümleri gereğince birleşen meslekî teşekküllerin üyeleri; ayrıca bir işleme tabi tutulmaksızın birleşilen veya yeni teşekkül eden kuruluşun üyesi olurlar.

Meslekî teşekküllerin faaliyetleri :

Madde 14. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, tüzel kişi olarak genel hükümlere göre sahiboldukları yetkilerden başka aşağıda zikredilen faaliyetlerde bulunabilirler.

- Toplulukla iş uyuşmazlığı çıkarmak,
- Toplu iş sözleşmesi akdetmek,
- İş anlaşmazlıklarında ilgili makam ve sair yargı, uzlaştırma ve hakem kurullarına, iş mahkemelerine ve sair yargı mercilerine, kanun hükümlerine göre başvurmak veya mütalâa bildirmek ve onlardan talepte bulunmak,
- Çalıştırmayı doğuran hukukî münasebetle ilgili hususlarda sosyal sigortalar, emeklilik ve benzeri hakların kullanılmasıyla ilgili olarak üyelerine ve mirasçılarına adli müzaharette bulunmak,
- Çalışma hayatından, mevzuattan, toplu iş sözleşmesinden, örf ve âdetten veya meslekin müşterek menfaatlerinden doğan hususlarda çalışanları temsilen veyahut - yazılı müracaatları üzerine - 2 nci maddenin birinci bendinde zikredilen akitlerden doğan haklarıyla sigorta haklarında üyelerini ve mirasçılarını temsilen dâvaya ve bu münasebetle açtığı davadan ötürü husumete ehil olmak,
- Kanun ve Milletlerarası Andlaşma hükümlerine göre toplanan kurullara temsilci göndermek,

g) Evlenme, doğum, hastalık, sakatlık, ihtiyarlık, ölüm, işsizlik, grev, eğitim ve sair sosyal ve kültürel maksatlar için tesis veya dernek şeklinde yahut meslekî teşekkülün bir kolu halinde yardımlaşma sandıkları kurmak; üyeleri yararına sigorta mukaveleleri akdetmek,

h) Grev veya lokavta karar vermek ve idare etmek,

i) İşçilerin veya işverenlerin meslekî bilgilerini artıracak, milli tasarruf ve yatırımın gelişmesine ve reel verimliliğin çoğalmasına hizmet edecek veya genel kültürlerini genişletecek kurs ve konferanslar tertiplemek; sağlık ve spor tesisleri, kütüphane, basımevi benzeri kültürel tesisleri kurmak, işçilerin boş zamanlarını iyi ve nezih şekilde geçirmeleri için imkânlar sağlamak,

j) Üyeleri için kooperatifler kurulmasına çalışmak veya bu gibi teşebbüslere yardım etmek, veyahut bizzat kooperatifler kurmak, veyahut nakit mevcudunun % 30 undan fazla olmamak ve ilgisine göre en çok üyesi bulunan işçi veya işveren konfederasyonunun muvafakatini almak kaydıyla sını ve iktisadi teşebbüslere yatırımlar yapmak,

k) Mesleklerinin icrası için gerekli her türlü ham veya yarı mamul madde, eşya, alet, edevat ve makinaları üyelerine kiralamak ödünç vermek veya hibe etmek,

l) Üyelerinin refah ve meslekî menfaatlerini her hangi bir şekilde ilgilendirebilecek her konu hakkında inceleme ve araştırmalar yapmak ve gayé ve fikirlerinin gerçekleştirilmesi için her türlü kanuni yollardan faaliyet sarf etmek.

2. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, hizmetlerinde üyeleri arasında tam eşitliğe uymak zorundadırlar.

3. Bu kanuna göre kurulan işçi teşekkülleri, gelirlerinin en az yüzde beşini, üyelerinin bilgi ve kültür seviyelerini yükseltmek için kullanmak zorundadırlar.

4. Toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt Kanunu hükümleri saklıdır.

Ticaret yapma yasağı :

Madde 15. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller ticaretle uğraşamazlar.

14 ncü maddenin (j) fıkrası hükmü saklıdır.

14 ncü maddenin 1 nci bendinin (f) ve (l) fıkraları gereğince bu meslekî teşekküllerin kurdukları tesislerin işletilmesinde, - üyelerinin bu tesislerden istifadesi hali hariç - kâr, bu teşekküllerin üyeleri ve mensupları arasında risturn şeklinde de olsa dağıtılamaz. 14 ncü maddenin 1 nci bendinin (j) fıkrası gereğince dağıtılacak risturn bu hükme tabi değildir.

Fesih veya infisah halinde malların devri :

Madde 18. — Feshedilen veya infisah eden sendika, federasyon ve konfederasyon bir işveren teşekkülü ise malları, bu kanun veya sair kanunlar gereğince kurulmuş başka bir işveren teşekkülüne, bir işçi teşekkülü ise bu kanuna göre kurulmuş diğer bir işçi teşekkülüne devredilir.

Feshedilen veya infisah eden sendika, federasyon veya konfederasyonun tüzüklerinde bir sa-
rahat bulunmadığı takdirde malları :

a) Türkiye çapında faaliyet gösteren bir sendika ise, üyesi bulunduğu konfederasyona,

b) Federasyon üyesi bir sendika ise bağlı bulunduğu federasyona,

c) Federasyon ise, bağlı bulunduğu konfederasyona, konfederasyon yoksa onu meydana getiren teşekküllere,

d) Konfederasyon ise, diğer bir konfederasyona,

e) Hiçbir teşekküle bağlı olmayan bir sendika ise, aynı işkolunda kurulu en çok üyeye sahip sendikaya veya federasyona bu tip bir sendika ve federasyon yoksa en çok üyeye sahip konfederasyona,

Devredilir.

Her türlü devir ilgili teşekkülün kabulüne bağlıdır.

Malların bunlardan gayri gerçek veya tüzel her hangi bir şahsa veya teşekküle veya müesseseye devri veyahut feshedilen teşekkülün üyeleri arasında paylaşılması yasaktır.

İşçi teşekkülü idareciliği ve temsilciliğinin teminatı :

Madde 20. — 1. İşçi teşekküllerinin yönetim kurullarında veya başkanlığında görev alarak kendi talepleri ile işyerlerinden ayrılan işçiler teşekküllerdeki görevlerini seçime girmemek, seçilmemek veya çekilmek suretiyle son bulması üzerine işe alınmalarını, istedikleri takdirde işveren talep tarihinden itibaren en geç bir ay içinde o andaki şartlarla eski işlerine veyahut eski işlerine uygun bir diğer işe diğer isteklilere tercih ederek almaya mecburdur. Bu takdirde ücret ve işten çıkarılmada işçinin eski kıdem hakları saklıdır.

Bu hakkın kullanılması teşekküldeki görevin sona ermesinden başlayacak üç ay içinde geçerlidir. Özel nitelikteki mevzuat ve toplu iş sözleşmesi hükümleri saklı kalmak şartıyla işten ayrılma tarihinden başlayarak idarecilik süresince bu hak devam eder.

Yönetim kurulundaki ve başkanlıktaki görevleriyle ilgili fiillerinden dolayı hüküm giymiş olanlar, bu haktan istifade edemezler,

2. İşçi teşekküllerinin yönetim kurullarında veya başkanlığında görev almalarından dolayı kendi rızaları ile işlerinden ayrılan işçiler Sosyal Sigorta primlerini veya T. C. Emekli Sandığı aidatlarını işverene düşen payla birlikte ödemeye devam ederek eski işyerlerindeki sigortalılık ve emeklilik haklarını devam ettirebilirler.

3. 1 ve 2 nci bendlerde gösterilen haklardan teşekküllerin şube ve mahalli sendika yönetim kurulu üyeleri ile başkanları da istifade ederler.

4. Bir işyerinde uygulanan toplu iş sözleşmesinde taraf işçi federasyonunun üyesi işçi sendikası veya o toplu iş sözleşmesinde taraf işçi sendikası, toplu iş sözleşmesi yoksa işkolunda yetkili sendika.

İşyerinde işçi sayısı 50 yi aşmıyorsa en çok 2; 50 ilâ 200 arasında ise en çok 4; 200 ilâ 1 000 arasında ise en çok 6; 1 000 den fazla ise en çok 8, birisi baştemsilci olmak üzere, işyeri sendika temsilcisi tâyin eder.

5. İşyeri sendika temsilcisinin akdi işverentarafından feshedilirse temsilcinin talebi üzerine ilgili bölge çalışma müdürlüğü temsilcisiyle işvereni uzlaştırmaya teşebbüs eder. Uzlaşma olmadığı takdirde durum tutanakla tesbit edilerek bu yer için yetkili il hakem kuruluna sunulur. Kurul temsilcisinin işine iadesine karar verirse işinden çıkarıldığı tarihten başlamak üzere ve sendika tüzüğünde belirtilen temsilcilik süresinin devamınca iş gördürülmemiş olsa bile ücreti ve diğer bütün hakları işveren tarafından ödenir. Bu hüküm yeniden temsilcilğe atanma halinde de uygulanır.

Bölge çalışma müdürlüğü temsilcinin veya üyesi bulunduğu sendikanın başvurma tarihinden itibaren en geç 6 iş günü içerisinde uzlaştırmaya teşebbüs eder.

Taraflar uzlaşamaz veya uzlaştırma çabası akamete uğrarsa durum 3 işgünü içerisinde Bölge Çalışma Müdürlüğü tarafından il hakem kuruluna bildirilir.

İl hakem kurulu uzlaşmaya varılamadığını gösteren tutanağın alınmasından itibaren en geç 15 işgünü içerisinde gerekli incelemeyi yaparak kararını verir. Kurulun bu konudaki kararı kesin olmakla beraber işçinin kanundan ve toplu iş sözleşmesinden doğan haklarından dolayı mahkemeye başvurmak hakkı saklıdır.

Meslekî teşekküllerin sağladığı haklardan istifade :

Madde 21. — Bu kanuna göre kurulan işçi veya işveren teşekkülünün kendi faaliyetleri sayesinde mensuplarına sağladığı hak ve menfaatlerin o teşekkülün mensubu olmyanlara teşmili bahse konu teşekkülün yazılı muvafakatine bağlıdır.

275 sayılı Kanun hükümleri saklıdır.

Toplu iş sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununun 8 nci maddesi uyarınca Bakanlar Kurulunun bir toplu iş sözleşmesini teşmül etmesi halinde, yukarıdaki fıkra hükmü uygulanmaz.

Aidat :

Madde 23. — 1. Meslekî teşekküllere üyelerince ödenecek aidatların miktarı Cemiyetler Kanunundaki kayıtlara bağlı kalmaksızın kuruluşun merkez genel kurulunca tesbit edilir, azaltılır veya çoğaltılır.

2. Kurulu bulunduğu işkolunda yetki almış sendikanın veya yetki alınmamış ise işyerinde çalışan işçilerin 1/4 ini temsil ettiğini ispat eden sendikanın yazılı talebi ve aidatları kesilecek sendika üyesi işçilerin listesini vermesi üzerine işveren sendika tüzüğü uyarınca üyelerin sendikaya ödemeyi kabul ettikleri aidatları ve toplu iş sözleşmesi grev ve Lokavt Kanunu gereğince sendikaya veya sendikanın bağlı bulunduğu federasyona ödenmesi gerekli dayanışma aidatını, işçilere yapacağı ücret ödemesinden kesmeye ve kestiği aidatların nevi ile tutarını ilgili sendikaya vermeye ve kesinti listesini sendikaya göndermeye mecburdur.

Sendikanın üyesi bulunduğu federasyon veya konfederasyon tüzüğüne göre sendikaca üst kuruluşa verilmesi gerekli aidatı, üst kuruluşun talebi üzerine işveren üst kuruluş aidatlarını sendika aidatlarından keserek federasyon veya konfederasyona gönderir.

Bu bend gereğince sendika tüzüğüne uygun olarak kesilmesi istenilen aidatları kesmiyen işveren ilgili sendika, federasyon ve konfederasyona karşı kesmediği veya kesmesine rağmen bir ay içerisinde ilgili kuruluşa göndermediği miktar tutarınca sorumlu olmaktan başka aidatları sendikaya verinceye kadar aidat toplamı üzerinden kanuni faizi ödeme zorundadır.

Sendika, aidatlarını kesiminden doğacak masrafları işverenin talebi üzerine ödemek zorundadır.

3. Aidat kesimi için işverene başvuran sendika veya sendikaların ikinci bendde gösterilen nitelikte olup olmadıkları konusunda işverenle sendika veya sendikaların kendi aralarında anlaşmazlık çıkarsa işverenin veyahut sendika veya sendikaların yazılı istemi üzerine anlaşmazlık talep tarihinden itibaren üç işgünü içerisinde ilgili Bölge Çalışma Müdürlüğüne çözülür. Bölge Çalışma Müdürlüğünün bu konudaki kararlarına, kararın tebliği tarihinden itibaren üç işgünü içinde iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkemeye itiraz edilebilir. Bu itiraz tarihinden itibaren üç işgünü içinde kesin olarak karara bağlanır.

Genel Kurul ve şube kongreleri :

Madde 25. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller genel kurullarının ve şube kongrelerinin en geç üç yılda bir toplanması;

2. Genel kurullarda ve şube kongrelerinde, başkanlık divanı ve komisyon seçimleri hariç, bütün seçimlerin gizli oyla yapılması;

3. İki genel kurul toplantısı ve şube kongresi arasındaki devreye ait hesap raporu ile denetçi raporunun ve gelecek devreye ait bütçe teklifinin genel kurul ve şube kongresi üyelerine toplantıdan önce dağıtılması;

Mecburidir.

Mal bildirimini :

Madde 27. — Sendikaların başkan ve yönetim kurulu üyeleri göreve seçildikten sonra üç ay içerisinde kendilerinin, eşlerinin ve velâyetleri altındaki çocuklarının sahip buldukları malları ve gelirleri gösterir yazılı bildirimini notere vermek zorundadırlar. Bu bildirim verildiğini gösteren noterlikten alınacak belgeler teşekkül denetçilerine verilir. Bu belgeler sendika yönetim kurulunun karar defterinin özel bir sayfasına yazılarak bu sayfa denetçiler tarafından imza edilir.

Mal bildiriminde bulunan kişiler tekrar seçilsinler veya seçilsinler görev sürelerinin sonunda yukardaki esaslara göre yeniden bildirimde bulunmak zorundadırlar.

Bu zorunluğa uymıyanlara meslekî teşekküldeki idarecilik sıfatları bildirimde esas olan tarihten itibaren bir ay sonra sona erer.

Mal bildirimleri bir defaya mahsus verilir. Ve yöneticilerin görev süresi sonuna kadar noterde saklanır.

Bu madde uyarınca bildirimde bulunan yönetici başka bir göreve seçilirse ikinci bir bildiri vermek zorunda değildir.

Şube yönetim kurulu üyelerinin mal bildiriminde bulunmaları ihtiyaridir.

Mal bildirimlerinde yazılı olanlar açıklanamaz. Ancak talep uyarınca yargı mercilerine denetleme veya inceleme yetkisine sahip diğer makam ve mercilere iade edilmek üzere verilir.

Sendikalarca tutulacak defter ve kayıtlar :

Madde 28. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller aşağıda yazılı fiş, defter ve kayıtları tutarlar.

a) (Üye kayıt defteri ve üye kayıt fişleri) endika üyeliği üye kayıt fişleri ve üye kayıt defteri ile tevşik olunur,

Bu defter ve fişlere üyelerin kimlik adresleri, çalıştıkları işyerleri sendikaya giriş ve çıkış tarihleri kaydedilir,

b) Yönetim kurulunun tarih sırasıyla ve müteselsil numaralarla kayıtlanmış ve altı imza edilmiş kararların yazılmasına mahsus karar defteri,

c) Gelen ve giden evrakın tarih ve numara sırasıyla kaydedileceği gelen ve giden (evrak kayıt defterleri),

d) Gelen evrakın aslı giden evrakın suretlerinin saklanacağı gelen ve giden evrak dosyaları,

e) Zimmet defteri,

f) Gelir ve gider defterleri,

g) Demirbaş defteri,

h) Yönetim kurulunun bir zabıtla tesbit edeceği numaralanmış ve idare heyetince mühürlenmiş varidata ait kopyalı makbuzlarla sarfiyatın fatura, evrak kaydiyesinin muhafazasına mahsus dosyalar,

i) Bilânço, demirbaş, envanter ve kesinhesap defteri ile üye kayıt, karar, aidat, kongre divan başkan ve kâtiplerinin imza edecekleri genel kurul kararlarının yazılmasına mahsus defterlerin kullanılmadan önce noterlikçe tasdikli olması mecburidir.

Bilânço ve çalışma raporu ve sendikaların denetimi :

Madde 29. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller her hesap veya bütçe devresine ait bilânço ve hesaplarını ve çalışma raporlarını aidolduğu devreyi takiben üç ay içinde Çalışma Bakanlığına ve bağlı buldukları konfederasyona gönderirler. Bu bilânço ve hesaplar meyanında, teşekkülün o devre içindeki :

1. Gelirleri ve gelir menbaları,

2. Giderleri ve sarf yerleri,

3. Başkana ve idarecilere verilen ücretlerle memur ve müstahdemlere ödenen meblâğ,

4. Para mevcudu,

5. Demirbaş mevcudu,

6. Gayrimenkul mevcudu,

7. Üyelerinin mevcudu,

8. Çalışma Bakanlığınca sendikanın mali durumu ile ilgili olarak istenecek sair bilgiler de bulunur.

9. Ayrıca bu teşekküllerin gelir ve giderlerini, giderlerinin sarf yerlerini ve her türlü faaliyetlerini bağlı buldukları konfederasyon denetliyebilir.

Diğer kanunların uygulanması :

Madde 32. — İşçi ve işveren sendikaları, federasyonları ve konfederasyonları, Medeni Kanun ve Cemiyetler Kanununun işbu kanuna aykırı olmıyan hükümlerine tabidirler.

MADDE 2. — 274 sayılı Kanunun 31 nci maddesine aşağıdaki bend eklenmiştir :

13. 9 ncu maddenin 5 nci bendinde yazılı mecburiyete uymıyanlarla, 23 ncu madde gereğince kesilen üye aidatını süresi içinde ilgili meslekî teşekküle yatırmıyan işverenler ve 6 ve 28 nci madde gereğince teşekkülden ayrılan üyeyi deftere kaydetmiyenler hakkında 500 liradan 2 000 liraya kadar ağır para cezası hükmedilir.

İşkolları Yönetmeliğinin yürürlüğe girişi :

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunda sözü geçen işkolları Yönetmeliği bu kanunun yayımı tarihinden itibaren en çok 30 gün içinde yürürlüğe girecek şekilde hazırlanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller en geç ilk genel kurullunda tüzüklerini bu kanunun hükümlerine uydurmak zorundadırlar.

GEÇİCİ MADDE 3. — 1163 nolu Kooperatifler Kanununun 1 nci maddesi hükmü saklıdır.

Yürürlük :

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BÜ KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu			Millet Meclisi		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
2	40	759	59	80	312	8	129	450
4	80	716		84	400		133	623,643:645
6	101	260:309	60	86	7:25		134	684:686
	102	318,358,387:390		88	56,57:75		135	694:698
				89	91:111			
				90	115:142,143:184			
				91	163:190,191:233			
				92	237:257,266:			
					267,308:310			

I - Gerekeçeli 133 ve 133 e 1 nci ek S. Sayılı basmayazı Millet Meclisinin 101 ve 133 nü Birleşimine, 1453 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosunun 86 nci Birleşim tutanağına bağılıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Adalet, Çalışma ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici, Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, Sosyal İşler ve Bütçe ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. 1/194